

KARTA CHARAKTERYSTYKI PREPARATU NIEBEZPIECZNEGO

wg rozp. (WE) nr 1907/2006 z dnia 18 grudnia 2006 ws. REACH

1. Identyfikacja preparatu i przedsiębiorstwa.

Identyfikacja preparatu: Cocpit Spray

Zastosowanie preparatu: Do czyszczenia deski rozdzielczej oraz elementów z tworzyw sztucznych wewnątrz pojazdu.

Identyfikacja przedsiębiorstwa

Zakłady Chemiczne „ANSER” Sp. z o.o.
Siedziba: ul. J. Conrada 7, 01-922 Warszawa
tel.: (022) 663 70 73, faks: (022) 669 01 22
Zakład produkcyjny: Żdźarów 15, 96-500 Sochaczew, tel. (046) 861 91 55
Dział technologiczny: ul. Chemików 1, 96-315 Wiskitki
tel.: (046) 856 73 40 do 49 wew. 208 (w godzinach 7-15 w dni robocze),
faks: (046) 856 73 50
Telefon alarmowy: (046) 856 73 40 do 49 wew. 219 (w godzinach 7-15 w dni robocze)
lub 998 (Straż Pożarna)
Adres e-mail osoby odpowiedzialnej: reach@anser.pl
Data opracowania karty: 02.06.2009

2. Identyfikacja zagrożeń.

Preparat jest klasyfikowany jako niebezpieczny w myśl obowiązujących w Polsce przepisów.

Klasyfikacja: F⁺; Xn: R38; R67; N: R51-53.

Zagrożenie fizykochemiczne

Produkt skrajnie łatwopalny. Pary tworzą mieszaniny wybuchowe z powietrzem. Zapłon od otwartego płomienia, iskry, gorącej powierzchni.

Zagrożenie dla zdrowia

Produkt szkodliwy. Działa drażniąco na skórę. Pary mogą wywołać uczucie senności i zawroty głowy. Objawy i skutki negatywnego działania produktu – patrz pkt 11.

Zagrożenie dla środowiska

Preparat jest klasyfikowany jako niebezpieczny dla środowiska. Działa toksycznie na organizmy wodne; może powodować długo utrzymujące się niekorzystne zmiany w środowisku wodnym.

3. Skład i informacja o składnikach.

Lp.	Nazwa	Zawartość	Nr CAS	Nr WE	Nr indeksowy	Klasyfikacja
1.	Węglowodory C ₆₋₁₁ obrabiane wodorem, odaromatyzowane	< 65%	93763-33-8	297-852-0	649-343-00-3	F: R11; Xn: R65; R67; Xi: R38; N R51-53
2.	Węglowodory C ₆₋₁₁ obrabiane wodorem, odaromatyzowane	<5%	93763-33-8	297-852-0	649-343-00-3	F: R11; Repro kat. 3: R62; Xn: R65; R48/20 R67; Xi: R38; N R51-53
3.	Mieszanina propan-butan	<35%	-	-	-	F+; R12
4.	Izopropanol	<5%	67-63-0	200-661-7	603-117-00-0	F: R11; Xi: R36, R67

4. Pierwsza pomoc.

Wskazówki ogólne

W przypadku wystąpienia objawów zatrucia wezwać lekarza lub odwieźć poszkodowanego do szpitala. Nie stosować żadnych odtrutek ani środków zobojętniających, które nie są zalecane w poniższej karcie lub przez lekarza. Osobie nieprzytomnej nie podawać niczego doustnie. Przedstawić personelowi medycznemu, o ile to możliwe, etykietę lub kartę charakterystyki.

Wdychanie

Opuścić (lub wyprowadzić poszkodowanego) z miejsca narażenia. Zapewnić świeże powietrze, ciepło i odpoczynek. Zapewnić pomoc medyczną w przypadku złego samopoczucia, utrzymania lub nasilania się objawów.

Połknięcie

Nie wymuszać wymiotów. W przypadku wystąpienia naturalnych odruchowych wymiotów trzymać poszkodowanego w pozycji nachylonej do przodu. W razie duszności podawać tlen. Natychmiast zapewnić pomoc lekarską.

Zanieczyszczenie oczu

Usunąć szkła kontaktowe. Nie stosować środków zobojętniających. Przepłukać czystą wodą trzymając otwarte powieki przez co najmniej 10 minut. Koniecznie skonsultować się z lekarzem.

Zanieczyszczenie skóry

Zdjąć zanieczyszczoną odzież. Umyć skórę mydłem i wodą. W razie podrażnienia skonsultować się z lekarzem.

5. Postępowanie w przypadku pożaru.

Zalecenia ogólne

Zawiadomić otoczenie o awarii. Usunąć z obszaru zagrożenia wszystkie osoby nie biorące udziału w likwidowaniu awarii; w razie potrzeby zarządzić ewakuację. Wezwać Straż Pożarną i Policję Państwową.

Zagrożenia pożarowe

Produkt skrajnie łatwopalny. Pojemniki są pod ciśnieniem i po ogrzaniu mogą eksplodować, a metalowe części puszek mogą razić ratowników.

Środki gaśnicze: proszki gaśnicze, dwutlenek węgla, piany gaśnicze, woda – prądy rozproszone.

Niewłaściwe środki gaśnicze: zwarte prądy wody.

Mały pożar: gasić gaśnicą proszkową lub śniegową (dwutlenek węgla).

Duży pożar: palące się zbiorniki lub rozlewiska gasić pianą lub prądami wodnymi rozproszonymi. Zbiorniki narażone na działanie ognia lub wysokiej temperatury chłodzić wodą z bezpiecznej odległości; jeżeli to możliwe, usunąć je z obszaru zagrożenia (groźba wybuchu).

Szczególne zagrożenia

W czasie palenia się produktu powstają tlenki węgla i inne produkty termicznego rozkładu.

Specjalne wyposażenie ochronne

Nałożyć odzież ochronną i aparat izolujący drogi oddechowe.

Postępowanie w przypadku niezamierzonego uwolnienia do środowiska.

Zalecenia ogólne

Zawiadomić otoczenie o awarii. Usunąć z obszaru zagrożenia wszystkie osoby nie biorące udziału w likwidowaniu awarii, w razie potrzeby zarządzić ewakuację. W przypadku dużych awarii wezwać ekipy ratownicze, Straż Pożarną i Policję Państwową.

Indywidualne środki ostrożności

Produkt jest pakowany w puszki pod ciśnieniem, które po uszkodzeniu mogą eksplodować. W takim przypadku pozostać w bezpiecznej odległości do momentu rozładowania produktu się z opakowań. Unikać kontaktu ze skórą i oczami. Nie wdychać par. W razie potrzeby stosować środki ochrony indywidualnej – patrz pkt. 8. Usunąć źródła zapłonu (ugasić otwarty ogień, ogłosić zakaz palenia i używania narzędzi iskrzących).

Środki ostrożności w zakresie ochrony środowiska

Zabezpieczyć studzienki ściekowe. Nie dopuścić do przedostania się produktu do kanalizacji.

Metody oczyszczania

Małe ilości rozlanej cieczy przysypać niepalnym materiałem chłonnym (piasek, ziemia), zebrać do zamykanego pojemnika, zanieczyszczoną powierzchnię spłukać wodą. Odpad usuwać zgodnie z obowiązującymi przepisami (patrz pkt. 13).

7. Postępowanie z substancją i magazynowanie.

Postępowanie z substancją: podczas stosowania nie jeść, nie pić, unikać kontaktu z produktem i wdychania par. Przestrzegać zasad higieny osobistej. Stosować środki ochrony indywidualnej (jak podano w punkcie 8), pracować w dobrze wentylowanych pomieszczeniach. Unikać działania na produkt otwartego ognia i wysokiej temperatury. W przerwach w pracy myć ręce. Nie używać zanieczyszczonej produktem odzieży.

Magazynowanie: przechowywać w oryginalnych, właściwie oznakowanych, szczelnie zamkniętych opakowaniach w miejscach suchych i oświetlonych, przewiewnych.

8. Kontrola narażenia i środki ochrony indywidualnej.

Wymagania ogólne.

Zalecana sprawna wentylacja (ogólna, miejscowa) miejsca pracy, tj. taka, aby nie dopuścić do przekroczenia stężeń granicznych czynników niebezpiecznych powyżej ustalonych wartości dopuszczalnych. Instalacje wentylacyjne muszą odpowiadać warunkom ustalonym ze względu na niebezpieczeństwo pożaru lub wybuchu.

W przypadku niewystarczającej wentylacji stosować środki ochrony dróg oddechowych. Do ochrony indywidualnej stosować środki, które posiadają odpowiednie atesty.

Najwyższe dopuszczalne stężenia

Nie ma danych dotyczących produktu. Poniżej podano dane dla składników niebezpiecznych:

<u>n-heksan</u>		<u>Heksanu izomery acykliczne</u>	
NDS	72 mg/m ³	<u>nasycone</u>	
NDSP	-	NDS	400 mg/m ³
NDSch -		NDSP	3200 mg/m ³
		NDSch -	

IzopropanolNDS 900 mg/m³NDSch 1200 mg/m³

NDSP -

PropanNDS 1800 mg/m³

NDSP -

NDSch -

ButanNDS 1900 mg/m³NDSP 3000 mg/m³

NDSch -

Najwyższe dopuszczalne stężenia w materiale biologicznym

Brak dostępnych danych.

Zalecane metody monitoringu

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia (Dz. U. nr 73, poz. 645).

PN-Z-04136-3:2003 Ochrona czystości powietrza. Badania zawartości heksanu. Oznaczanie n-heksanu na stanowiskach pracy metodą chromatografii gazowej.

PN-Z-04224-02:1992 Ochrona czystości powietrza. Badania zawartości alkoholu propylowego. Oznaczanie alkoholu izopropylowego na stanowiskach pracy metodą chromatografii gazowej

Ochrona indywidualna:

Ochrona dróg oddechowych: w normalnych warunkach niewymagalna, przy braku wentylacji zalecany jest zatwierdzony respirator z filtrem typu AX

Ochrona rąk: rękawice ochronne (neoprenowe).

Ochrona oczu: okulary ochronne.

Ochrona skóry: odzież ochronna niewymagalna.

Uwaga: zgodnie z obowiązującymi przepisami stosowany sprzęt ochrony osobistej musi posiadać odpowiednie certyfikaty. Pracodawca jest zobowiązany zapewnić, aby stosowane środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze posiadały właściwości ochronne i użytkowe oraz zapewnić odpowiednie ich pranie, konserwację, naprawę i odkażanie.

9. Właściwości fizyczne i chemiczne.

Informacje ogólne

- Postać: aerozol
- Barwa: bezbarwny
- Zapach: w zależności od wybranej kompozycji

Ważne informacje dotyczące zdrowia, bezpieczeństwa i środowiska

- pH: nie dotyczy
- Gęstość: brak danych
- Temperatura wrzenia: nie określono
- Temperatura zapłonu: <0°C
- Temperatura samozapłonu: brak danych
- Właściwości wybuchowe: pary tworzą mieszaniny wybuchowe z powietrzem
- Właściwości utleniające: brak danych
- Prężność pary: brak danych
- Gęstość względna: brak danych

- Rozpuszczalność/ mieszalność

w wodzie:	nie rozpuszcza się
w rozpuszczalnikach organicznych organicznych	rozpuszcza się w większości rozpuszczalników organicznych
 - Współczynnik podziału n-oktanol-woda brak danych
- Inne informacje
- Temperatura topnienia brak danych
 - Temperatura rozkładu brak danych

10. Stabilność i reaktywność.

Stabilność

W normalnych warunkach temperatury i ciśnienia produkt jest stabilny i nie reaguje niebezpiecznie z innymi substancjami.

Warunki i czynniki, których należy unikać

Wysoka temperatura. Źródła zapłonu, silne utleniacze.

Niebezpieczne produkty rozpadu

Nie występują w normalnych warunkach. W środowisku pożaru powstają tlenki węgla i inne produkty termicznego rozkładu.

11. Informacje toksykologiczne.

Zagrożenia dla zdrowia

Produkt szkodliwy. Działa drażniąco na skórę. Pary mogą wywołać uczucie senności i zawroty głowy.

Skutki narażenia u ludzi:

Inhalacyjne: umiarkowane podrażnienie dróg oddechowych, bóle i zawroty głowy, nudności, wymioty; przy wyższych stężeniach par mogą wystąpić zaburzenia koordynacji ruchów, dezorientacja, utrata przytomności.

Kontakt ze skórą: zaczerwienienie, ból, wysuszenie i pękanie skóry, podrażnienie.

Kontakt z oczami: podrażnienie błon śluzowych oczu, łzawienie; prysnięcie cieczy do oka może powodować podrażnienie oczu, przekrwienie spojówek, podrażnienie oczu.

Doustne: występują objawy jak w zatruciu inhalacyjnym, z ryzykiem zachłystowego zapalenia płuc oraz zaburzeń rytmu serca.

Specyficzne skutki dla zdrowia człowieka: nieznanne

Dawki i stężenia toksyczne

Brak danych dla omawianego produktu. Poniżej podane dane dla składników.

Węglowodory C₆₋₁₁, obrabiane wodorem, odaromatyzowane

Toksyczność ostra

LD ₅₀ doustnie, szczur	14000 mg/kg
LD ₅₀ przez skórę, królik	> 2000 mg/kg
LC ₅₀ /4 h inhalacyjnie, szczur	5,2 mg/l

Izopropanol

LD50 (doustnie, szczur)	5045 mg/kg
TDL0 (doustnie, człowiek)	223 mg/kg
LDL0 (doustnie, człowiek)	3570 mg/kg
LD50 (skóra, królik)	12800 mg/kg

Propan, Butan

Brak danych.

12. Informacje ekologiczne.**Zagrożenie dla środowiska**

Produkt jest klasyfikowany jako niebezpieczny dla środowiska. Działa toksycznie na organizmy wodne; może powodować długo utrzymujące się niekorzystne zmiany w środowisku wodnym.

Ekotoksyczność

Brak danych dla produktu. Poniżej podano dane dla jego składników.

Węglowodory C₆₋₁₁ obrabiane wodorem, odaromatyzowane

Ryby	<i>Alburnus alburnus</i>	LC ₅₀ /96 h	97,5 mg/l
	<i>Cyprinodon variegatus</i>	LC ₅₀ /96 h	82 mg/l
Glony	<i>Selenastrum capricornutum</i>	EC ₅₀ /72 h	56 mg/l
Skorupiaki	<i>Crangon, crangon</i>	LC ₅₀ /96 h	4,3 mg/l
	<i>Chaetogammarus marinus</i>	LC ₅₀ /96 h	2,6 mg/l

Izopropanol

Toksyczność ostra (LC₅₀/96 h) dla ryb *Pimephales promelas* – 9640 mg/l.

Graniczne stężenie toksyczne dla:

ryb *Leuciscus idus melanotus* – 7020 mg/l (LC₀/48 h);

skorupiaków *Daphnia magna* – 5102 mg/l (EC₀/24 h);

bakterii *Pseudomonas putida* – 1050 mg/l;

glonów: *Scenedesmus quadricauda* – 1800 mg/l, *Microcystis aeruginosa* – 1000 mg/l;

pierwotniaków: *Entosiphon sulcatum* – 4930 mg/l, *Uronema parduczi* – 3425 mg/l.

Stężenie śmiertelne dla:

ryb *Leuciscus idus melanotus* – 8970 mg/l (LC₅₀/48 h), 9750 mg/l (LC₁₀₀/48 h);

skorupiaków *Daphnia magna* – 9714 mg/l (EC₅₀/24 h), >10000 mg/l (EC₁₀₀/24 h).

Mobilność:Węglowodory C₆₋₁₁ obrabiane wodorem, odaromatyzowane

Nierozpuszczalne w wodzie, pływają po jej powierzchni. Lotne, częściowo odparowują z powierzchni.

Izopropanol

Rozpuszcza się w wodzie. Podlega procesowi parowania z powierzchni wody w ciągu dnia. Duże ilości mogą wnikać do gleby i skażać wody gruntowe.

Trwałość i zdolność do rozkładu:Izopropanol

Podlega w znacznym stopniu procesowi biodegradacji > 70% po 10 dniach.

Zdolność do biokumulacji:

Izopropanol – nie akumuluje się ($\log P_{o/w} = 0,05$)

13. Postępowanie z odpadami.

Jeżeli to możliwe, to odpady odzyskać.

Usuwanie preparatu: Odzysk lub unieszkodliwianie odpadowego produktu przeprowadzać zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Kod odpadu: 07 07 04 – inne rozpuszczalniki organiczne, roztwory z przemysłu i ciecze macierzyste

Usuwanie opakowań: Odzysk (recykling) lub unieszkodliwianie odpadów opakowaniowych przeprowadzać zgodnie z obowiązującymi przepisami w profesjonalnych, uprawnionych spalarniach lub zakładach uzdatniania i unieszkodliwiania odpadów.

Kod odpadu: 15 01 04 – Opakowania z metali.

14. Informacje o transporcie.

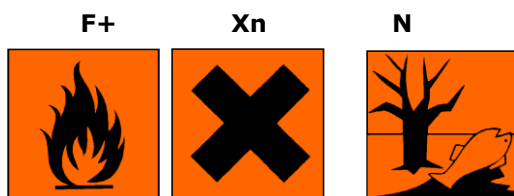
Produkt podlega przepisom dotyczącym przewozu towarów niebezpiecznych.

Numer rozpoznawczy UN	1950
Prawidłowa nazwa przewozowa	AEROZOLE
Klasa i kod klasyfikacyjny	2/5T
Grupa pakowania	nie dotyczy
Numer rozpoznawczy zagrożenia	nie dotyczy
Nalepki ostrzegawcze	2.1
Klasyfikacja materiału ADR	Klasa 2 b

15. Informacje dotyczące uregulowań prawnych.

Oznakowanie na etykiecie: „Cocpit Spray”**Identyfikacja:**

Zawiera: Węglowodory C₆₋₁₁ obrabiane wodorem, odaromatyzowane, Propan, Butan.

Symbole ostrzegawcze:

F+ – Produkt skrajnie łatwopalny.

Xn - Produkt szkodliwy.

N – Produkt niebezpieczny dla środowiska.

Określenia zagrożenia (R):

38- Działa drażniąco na skórę.

67- Pary mogą wywoływać uczucie senności i zawroty głowy.

51-53 Działa toksycznie na organizmy wodne; może powodować długo utrzymujące się niekorzystne zmiany w środowisku wodnym.

Określenia dotyczące prawidłowego postępowania (S):

2- Chronić przed dziećmi.

23- Nie wdychać par lub rozpylonej cieczy.

46- W razie połknięcia niezwłocznie zasięgnij porady lekarza – pokaż opakowanie lub etykietę.

51- Stosować wyłącznie w dobrze wentylowanych pomieszczeniach.

61- Unikać zrzutów do środowiska. Postępować zgodnie z instrukcją lub kartą charakterystyki.

Pojemnik pod ciśnieniem: chronić przed słońcem i nagrzaniem powyżej temperatury 50°C. Nie przekłuwać ani nie spalać, także po zużyciu.

Nie rozpylać nad otwartym płomieniem lub żarzącym się materiałem.

Chronić przed źródłami zapłonu – nie palić w czasie rozpylania.

Podstawy prawne:

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217 poz. 1833 z późniejszymi zmianami).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2005 r. nr 73, poz. 645).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. z 2005 r. nr 259, poz. 2173).

Ustawa z dn. 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych. (Dz. U. Nr 11 poz. 84 z późniejszymi zmianami).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 171, poz. 1666 z późniejszymi zmianami).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 5 marca 2009 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych oraz niektórych preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 53 poz. 439).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dn. 14 października 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201 poz. 1674 z późniejszymi zmianami).

Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń chemikaliów (REACH).

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 kwietnia 2004 roku w sprawie substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych, których opakowania zaopatruje się w zamknięcia utrudniające dostęp przez dzieci (Dz. U. 128 poz. 1348).

Ustawa z dn. 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2001 r. nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 r. nr 112, poz. 1206).

Ustawa z dn. 11 maja 2001 o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. z 2001 r. nr 63, poz. 638 z późniejszymi zmianami).

Umowa Europejska dotycząca międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych ADR (obowiązująca od 1.01.2005) (Dz. U. z 2005 r. nr 178, poz. 1481)

Ustawa z dn. 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2002 r. nr 199, poz. 1671 z późniejszymi zmianami).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać wyroby aerozolowe (Dz. U. z 2005 r. nr 263, poz. 2199)

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie karty charakterystyki (Dz. U. nr 215 poz. 1588).

16. Inne informacje.

Powyższe informacje są opracowane w oparciu o bieżący stan wiedzy i doświadczeń, jakkolwiek nie stanowią gwarancji własności produktu ani specyfikacji jakościowej i nie mogą być podstawą do reklamacji. Produkt powinien być transportowany, magazynowany i stosowany zgodnie z obowiązującymi przepisami i dobrą praktyką i higieną pracy. Producent nie ponosi odpowiedzialności za straty wynikające pośrednio lub bezpośrednio ze stosowania powyższej interpretacji przepisów lub instrukcji.

Przedstawione informacje nie mogą mieć zastosowania dla mieszanin produktu z innymi substancjami. Wykorzystanie podanych informacji, jak i stosowanie produktu nie są kontrolowane przez producenta, a zatem obowiązkiem użytkownika jest stworzenie stosownych warunków bezpiecznego obchodzenia się z produktem.

Data opracowania karty: 02.06.2009

Materiały źródłowe:

<http://www.chemikalia.gov.pl>, <http://ecb.jrc.it/existing-chemicals>,

Karty charakterystyk składników niniejszego preparatu.

Wykaz symboli zagrożenia oraz zwrotów R z punktu 3:

F+ - produkt skrajnie łatwopalny.

F+ - produkt skrajnie łatwopalny.

Xn - produkt szkodliwy.

Xi - produkt drażniący.

N - Produkt niebezpieczny dla środowiska

Repro. Kat. 2 - Produkt działający szkodliwie na rozrodczość kat. 2.

R11 - Produkt wysoce łatwopalny.

R12 - Produkt skrajnie łatwopalny.

R36 - Działa drażniąco na oczy.

R 38 - Działa drażniąco na skórę.

R 48/20 - Działa szkodliwie przez drogi oddechowe; stwarza poważne zagrożenie zdrowia w następstwie długotrwałego narażenia.

R 51/53 - Działa toksycznie na organizmy wodne; może powodować długo utrzymujące się niekorzystne zmiany w środowisku wodnym.

R 62 - Możliwe ryzyko upośledzenia płodności.

R 65 - Działa szkodliwie; może powodować uszkodzenie płuc w przypadku połknięcia.

R 67 - Pary mogą wywoływać uczucie senności i zawroty głowy.